

Izhaja, izvemski ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. ...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.)

Problem Slovanov v Italiji

Pod tem naslovom replicira v glasilu bojevnikov «La Frontiera» g. F. Pagnacco na odziv v «Piccolo» in na pripombe v našem listu.

plemenoma v gospodarskem in jezikovnem pogledu. Nazoren nauk daje na pr. vsakdanje življenje po tržaških ulicah.

zadovoljivo rešitev tega vprašanja pa govori ravno zato in tem glasnejše dejstvo, da, čeprav izhajamo z različnega stališča, vendar prihajamo do istega zaključka: da treba to vprašanje resno vzeti v pretres in ga tudi rešiti!

Monarhistična vstaja na Portugalskem

Vlada zadušila vstajo - Uporniki so se predali - Ljudstvo manifestira za republiko

PARIZ, 20. Agencija Radio dobiva iz Lizbone, da je izbruhnila na Portugalskem revolucionarno gibanje. Po ulicah Lizbone se vršijo krvavi boji.

Caillaux zahteva finančno diktaturo

Ugoden vpliv njegovega imenovanja na borzo - Desnica mu napoveduje najostrejši boj

PARIZ, 20. «Journal» javlja, da je Caillaux odločen nasprotnik oddaje premoženja. Na podlagi tega principa meni, da je potrebna finančna diktatura.

duje prepričanje, da bo celo senat izrazil Caillauxu zaupanje, ako bo to stanje franka dalje trajalo.

Caillaux bo najbrže imel te dni razgovor z ravnateljem Morganove banke, ki se sedaj muči v Evropi.

Republikanska Unija (Poincaré in Millerand) je soglasno s 104 glasovi sprejela resolucijo, v kateri se izjavlja, da pomeni vstop Caillauxa v novo ministrstvo izživanje javnega mnenja in da je vsled tega ta skupina odločena izreči novi vladi nezaupanje.

Nova francoska vlada

za ohranitev odnošajev z Vatikanom
PARIZ, 20. Agencija «Havas» poroča, da bo v prihodnji vladni deklaraciji vsebovana tudi napoved nadaljnega vzdrževanja odnošajev med Francijo in Vatikanom.

Reševanje belgijske krize

Zadržanje katolikov in liberalcev
BRUSELJ, 20. Belgijska kriza še ni rešena. Vandervelde je dobil od osrednjega odbora socialistične stranke nalog, da se sporazume z demokratskimi pooblaščenici, ki sedijo na klopek drugih strank.

Krščanski demokrati so pripravljeno iti na roko načelniku socializmov, ampak ostalim pristaem katoliške desnice, ki so proti sodelovanju v vladi, se je posrečilo usiliti cepitev stranke.

Grško-poljski trgovski dogovor
ATENE, 20. Grčija in Poljska sta sklenili začasni trgovski dogovor, ki dovoljuje uvoz grškega tobaka na Poljsko.

Komunistična stranka organizirala atentat v cerkvi sv. Nedelje

Pogreb žrtve - Proglas bolgarske vlade na ljudstvo - Bolgarska prosi velesile, da ji dovolijo zvišanje staleža vojske

SOFIJA, 20. Včeraj se je izvršil pogreb žrtve atentata v cerkvi sv. Nedelje. Pokopane so bile v skupnem grobu. Med žrtvami se nahajajo 3 poslanci, 15 generalov, 8 polkovnikov, 8 višjih državnih funkcionarjev, 2 odvetnika, 19 žen in 7 otrok, izmed katerih je imel najstarejši 4 leta.

SOFIJA, 20. Vlada je izdala na ljudstvo proglas, v katerem povdarja, da hoče napeti vse sile v svrhu ohranitve Bolgarije pred propadjo, katero ji pripravljajo komunistični pristaši.

SOFIJA, 20. Zastopnikom tiska je izjavil ministrski predsednik Cankov, da bo vlada, opirajoč se na zaupanje ljudstva in njegovo voljo do svobodnega življenja, neomahljivo nadaljevala začrtno pot v svrhu rešitve dežele, koje energija se ni nikakor zmanjšala kljub ponovnim nesrečam, ki so jo zadele.

SOFIJA, 20. Bolgarska brzojavna agencija objavlja: Iz izpovedi, ki so jih podale nekatere osebe, aretirane ob prikriti atentatu v cerkvi sv. Nedelje, izvira, da je organizirala imenovani atentat bolgarska komunistična stranka s pomočjo komunistične vojaške sekcije, ki ji načeljujeta bivša častnika Jankov in Minkov.

Glavni odbor bolgarske komun. stranke aretiriran

Povzročitelji atentata v katedrali sv. Nedelje odkriti - Glavni zatornik Milkov padel v boju s policijo

SOFIJA, 20. (Izv.) Sofijski policiji se je posrečilo priti na sled zatornikom, ki so izvršili atentat v stolni cerkvi sv. Nedelje. Policija je dognala, da je organiziral atentat bivši inženjerski kapetan Milkov, ki je dal tudi zatornikom potrebna navodila in sam pristavil peklenški stroj. Policija se je podala na stanovanje Milkova ter ga poizvedla, da se poda. Začelo se je streljanje, v katerem je poglavar zatornikov Milkov padel.

Jugoslavija in dogodki na Bolgarskem

Poslovanje prekega soda - Dosedaj ustreljenih 3000 oseb
BEOGRAD, 20. (Izv.) Tukajšnji krogi so zelo v skrbeh radi poročil, ki prihajajo iz Sofije in iz Bolgarske v obče. Vseakor je položaj na Bolgarskem obupen. Preki sod deluje s polno paro, računa se, da je bilo dosedaj ubojenih in justificiranih nad 3000 oseb. Med ljudstvom vlada velika panika, veliko ljudi je zbežalo na planine. Del bolgarskih komitejev se nahaja na jugoslovnski meji.

Pred rekonstrukcijo Jugosl. vlade

BEOGRAD, 20. (Izv.) Danes ni bilo radi drugega pravoslavnega velikonočnega praznika nobenih političnih dogodkov. Tem važnejši dogodki se pričakujejo te dni, ker bo najbrže se ta teden izvedena rekonstrukcija vlade. Najbrže bo Pašić odpoval jutri zvečer iz Cavtata ter se na svoji poti v Beograd ustavil v Sarajevu, kjer ga bo kralj sprejel v avdijenci.

Italijansko-jugoslovnska konferenca

BEOGRAD, 20. (Izv.) Danes popoldne je tukajšnji italijanski poslanik gen. Bodrero posetil pomočnika na ministrstvu za zunanje stvari Markovića. Gen. Bodrero se je pri tej priliki informalno odogodil na Bolgarskem, nakar se je razpravljalo o dnevnem redu italijansko-jugoslovnske konference. Izmed važnih konvencij, ki jih more konferenca rešiti, je vprašanje

Naša armada je pripravljena vzdrževati za vsako ceno red in mir v deželi. Prevratne elemente mora izsledovati ne le vojska in policija, temveč sleherni dober državljan, kajti to je najizdatnejše sredstvo za obnovitev mirnega življenja v Bolgariji.

Polvlaščeni smo, je nadaljeval vojni minister, vpklicati pod orodje 3000 dobrovoljcev. Poslednji dogodki jasno dokazujejo, da je Bolgarija ogrožena in da ji mora poslaniška konferenca dovoliti zvišanje staleža vojske. Ker povroča vzdrževanje dobrovoljcev velike denarne stroške, bomo ukrenili potrebne korake, da se nam dovolj vpkolice več letnikov pod orožje. Na dejamo se, da bodo velesile razumele naš položaj in potrebo po vpkolice večjega števila moštva pod orožje. Zavedati se morajo, da komunistična nevarnost ne ogroža le Bolgarije, temveč vse sosedne dezele.

SOFIJA, 20. Bolgarska brzojavna agencija objavlja: Iz izpovedi, ki so jih podale nekatere osebe, aretirane ob prikriti atentatu v cerkvi sv. Nedelje, izvira, da je organizirala imenovani atentat bolgarska komunistična stranka s pomočjo komunistične vojaške sekcije, ki ji načeljujeta bivša častnika Jankov in Minkov.

SOFIJA, 20. Bolgarska brzojavna agencija objavlja: Iz izpovedi, ki so jih podale nekatere osebe, aretirane ob prikriti atentatu v cerkvi sv. Nedelje, izvira, da je organizirala imenovani atentat bolgarska komunistična stranka s pomočjo komunistične vojaške sekcije, ki ji načeljujeta bivša častnika Jankov in Minkov.

Danes je bil tudi aretiran ves tajni izvršilni odbor bolgarske komunistične stranke.
Jugoslavija in dogodki na Bolgarskem
Poslovanje prekega soda - Dosedaj ustreljenih 3000 oseb
BEOGRAD, 20. (Izv.) Tukajšnji krogi so zelo v skrbeh radi poročil, ki prihajajo iz Sofije in iz Bolgarske v obče. Vseakor je položaj na Bolgarskem obupen. Preki sod deluje s polno paro, računa se, da je bilo dosedaj ubojenih in justificiranih nad 3000 oseb. Med ljudstvom vlada velika panika, veliko ljudi je zbežalo na planine. Del bolgarskih komitejev se nahaja na jugoslovnski meji.

Danes je bil tudi aretiran ves tajni izvršilni odbor bolgarske komunistične stranke.
Jugoslavija in dogodki na Bolgarskem
Poslovanje prekega soda - Dosedaj ustreljenih 3000 oseb
BEOGRAD, 20. (Izv.) Tukajšnji krogi so zelo v skrbeh radi poročil, ki prihajajo iz Sofije in iz Bolgarske v obče. Vseakor je položaj na Bolgarskem obupen. Preki sod deluje s polno paro, računa se, da je bilo dosedaj ubojenih in justificiranih nad 3000 oseb. Med ljudstvom vlada velika panika, veliko ljudi je zbežalo na planine. Del bolgarskih komitejev se nahaja na jugoslovnski meji.

odvetnikov in narodnih manjšin na Reki, nadalje vprašanje Trstenika, vprašanje bazena Thona di Revel, vprašanje agrarne reforme, ekspropriacije ter izvedeniško vprašanje.

Kongres jugoslovnskih državnih nameštencev

LJUBLJANA, 20. (Izv.) Tu se je večeraj otvoril kongres glavnega staleža državnih uradnikov in uslužbencev kraljevine SHS. Zborovanje se je vršilo v veliki dvorani kazine. Kongres je manifestiral popolno enodušnost vseh državnih nameštencev in njih resno voljo, da si izvojujejo zboljšanje svojega težkega gnotnega položaja. Zvečer se je vršil komera. Danes popoldne se je kongres nadaljeval. Prisoten je tudi ministar Žerjav. Jutri se kongres zaključil, nakar bodo zborovalci privedli izlet na Bled.

Obletnica Rima in praznik DELA. Danes je zakonito predpisan državni praznik v proslavo obeltnice ustanovitve Rima. Obenem je ta praznik predpisan praznik dela. Radi tega jutri tržaški jurtni listi ne izidejo. Prihodnja številka «Edinosti» izide v četrtek ob navadni uri.

Vojna odškodnina

REKVIZICIJE NA SKODO JAVNIH BITIJ
Tukajšnja kr. prefektura sporoča: «Ministrstvo za javna dela je odločilo, da veljajo določbe izdane s kr. odlokom od 11. januarja 1925. št. 50 tudi glede javnih bitij (pokrajine, občine, javne dobrodelne ustanove, župne cerkve in njim enake), katera so pretrpela od Avstrije pravilne ali nepravilne rekvizicije (vojne dajatve). Če torej javna bitja dežele še niso predložila finančnim intendantom, t. j. finančni intendantci v Trstu in Pulji prošnji, o katerih je beseda v omenjenem kr. odloku od 11. januarja 1925. št. 50, se pozivajo, da jih predložijo do 24. aprila 1925. Vzorci za prošnje se dobijo pri finančnih intendantah in na županstvih.

Odmevi fašistovske demonstracije proti prof. Vebro

Ljubljanski list poroča, kako si skuša tamojšnji italijanski konzul pripraviti pot do jugoslovnskih državnih oblastev in do ljubljanske družbe. Iz «Slovenskega naroda» posnemljemo, kako je rečeni konzul priredil v hotelu «Union» banket ter napil jugoslovnske države in dinastiji. Ljubljanski list naglašja, kako da so na misel prijateljskega razmerja med obema državama pristali plemeniti predstavniki obeh narodov in kako da so Dante in drugi veliki duhovi v svojih dušah mrzili vsako nasilje. Naglašja nadalje, kako koristno bi bilo prijateljstvo za oba naroda tako v gospodarskem, kakor kulturnem in političnem ozirju. V interesu dobrega sosedstva, v interesu kulturnega in gospodarskega zblizanja, ki ga — piše «Slovenski narod» — iskreno želimo mi in tudi, čeprav se nadejamo, italijanska vlada, pa tudi vsi v resnici patriotski rodoljubni Italijanski, izrečamo nado, da se afere, kakršna je bila v Trstu, nikdar več ne ponovijo....»

Zabeležili smo te glasove, drugi pa naj razmišljajo in se zavedajo nevarnosti slabih dejanj in svoje neizmerne odgovornosti!

Kakor smo na kratko javili v nedeljski številki je moral prof. Vebro v nedeljo nemudoma odkopovati. Fašistovskemu nastopu proti predavanju v dvorani Modugno je sledila potem «ofenziva» varnostnega oblastva proti jugoslovnskem znanstveniku.

V soboto ob 13. uri je bil namreč prof. Vebro aretiran v Barokovih med obedom in odveden na kvesturo. Težkom zasliševanja je kvestor očital profesorju Vebro, da se ob svojem prihodu v Trst ni policijsko javil, kakor je predpisano za tužce. Prof. Vebro mu je pojasnil, da je izvršil že v Gorici vse, tužce se zadržuje prijavje. Vsa ta pojasnila niso nič izdala in prof. Vebro je bil oddan v policijske zapore, kjer je prebil nad dobri dve uri.

Policijski organi so na to prof. Vebro fotografirali in ga odvedli vdenjenega v jetnišnico «pri jezuitih». V zadevi je posredoval tukajšnji jugoslovnski konzul in prof. Vebro je bil izpuščen iz jetnišnice «pri jezuitih» čez eno uro in pol. Dobil je nalog, da se mora odpeljati s Trsta v nedeljo predpoldne.

DNEVNE VESTI

V spremstvu policijskih agentov je odpoval profesor dr. Vebro s soprogo in z dvema otrokoma v Ljubljano v nedeljo ob 11. dopoldne.

Položaj našega učiteljstva

Od strani v vprašanju dobro poučene smo prejeli sledeči članek:
«Piccolo» od 16. t. m. piše pod naslovom «Un largo provvedimento per i maestri allogliotti», kako je preskrbljeno za tujerodno učiteljstvo v Italiji. Slovenski učitelji bo ostal lahko v službi, če napravijo izpit iz italijanske (ki bo bolj formalnost kot drugo) in če ga spozna za sposobnega komisija po najmanj dveh inspekcijah. V tem vidi «Piccolo» liberalnost italijanske vlade, ki nima v tem oziru para med državami.

Nas obhajajo pri teh besedah grenča čuvstva. Kaj nam pomaga, če ne preženejo nobenega učitelja več brez mejo, kaj nam pomaga, če pokličejo tudi vse pregnane učitelje nazaj, če pa so utišali slovenske solol Dokler se ne preklicite Gentilejev zakon, so vse lepe besede pesek v očeh in nič drugega. Ker so videli, da je uspeh italijanskih specialistov na deželi ničev, ker so videli, da je to ponesrečen poizkus, ki drago stane, bodo rabili slovensko učiteljstvo. Ali če ne bodo dovoljene slovenske ure, bodo ti učitelji le orodje za postaljančevanje naših otrok in tega se ne moremo veseliti. Dajte nam rajši to, kar dajete Tripolitancem, dajte nam šol s slovenskim jezikom! — Ker pa govori «Piccolo» kako lepo se postopa z našimi učitelji, katere smatrajo za enakovredne z italijanskimi, s istimi dolžnostmi in s istimi pravicami, naj napišemo še par besed. Ne pojdemo po najbolj kršičeje primere v tužno Istro, kjer je učiteljstvo že tako presejano, kjer je učitelj pravi suženj, ki se ne sme udeleževati niti pedagoških predavanj, ne pojdemo niti na Tolmino, kjer je slovenskemu učiteljstvu prepovedano zborovati, ostanim pri Trstu. Tu kjer je šolska oblast najbolj pravična, vzemimo par primerov te pravičnosti:

Italijanski voditelji so bili skoro vsi imenovani za didaktične ravnatelje, slovenski pa so bili penzionirani. —

Po polomu so bila vsa medvojnna imenovanja razveljavljena, in medtem ko so bila za italijanske učitelje večkrat nova imenovanja, ni prišel v poštev v vseh teh letih niti en slovenski učitelj. In medtem ko so definitivno nameščeni italijanski učitelji s tremi službenimi leti, so slovenski učitelji, ki so imeli že predvojnno definitivno poudčiteljsko mesto in so bili med vojnno definitivno imenovani, navadni suplenti, ki jih lahko spodijo kadar hočejo iz službe.

Medtem ko so vse italijanske učitelje, ki so jim razveljavili imenovanja, precej hitro zopet imenovali, so slovenske učitelje po 15 letih službe brez vzroka vrgli na cesto, zaničujoč jim pravico do najmanjšega odškodnine in jim niso povrnil niti denarja, ki so ga sami plačevali za pokojnino.

Dokler so bili tudi Italijani med prizadetimi, je bila višina plače odvisna od službenih let učiteljev, po zadnjih imenovanjih pa je plača odvisna od imenovanja, to se pravi, da ima slovenski učitelj, ki služi 16. leto isto plačo kot italijanski učitelj, ki služi prvo leto. Seveda je tudi o počitnicah brez plače. Ali ni to očitna krivica!

Zato ker si Slovenec, nisi imenovan, daj si svojo službo ravnatko vestno izpolnjeval kot italij. učitelj. In ker se ti je delala krivica, da te niso imenovali in ti vržejo kadar hočejo na cesto, ti dajo zato še manjšo plačo in o počitnicah ti jo sploh ustavijo.

Kje je tučaj pravica? Slepce lahko vidi to kršičeje nasprotje!

Podatki o zadnjem ljudskem štetju

Splošne podatke o številu prebivalstva na podlagi zadnjega ljudskega štetja v Italiji, ki so se...
Kot se kaže, pred par meseci, smo objavili v našem listu za pred par meseci, v sicer po številskih, ki jih je objavila v posebni tozadevni prilogi uradna «Cazzetta ufficiale».

Sedaj se tiskajo — kakor nam poročajo iz Rima — posebne knjige za posamezne dežele z vsemi podatki, ki jih je ugotovilo ljudsko štetje. Ti zvezki niso še natisnjeni in urad za ljudsko štetje je izdal med tem brošure s splošnimi podatki o ljudskem štetju. Prva taka brošura vsebuje podatke o Tridentinski Benečiji. Iz obširnega poročila, ki smo ga prejeli, posnemamo tisti del, ki se tiče številčnega razmerja med obema narodoma v Tridentinski Benečiji in ki je za prebivalce novih pokrajin najzanimivejši že z ozirom na dejstvo, da je za prebivalce teh pokrajin to prvo ljudsko štetje v Italiji.

Na ozemlju, ki tvori sedaj Tridentinsko Benečijo, je bilo razmerje med obema narodoma — Italijani in Nemci — l. 1910, na podlagi običajnega jezika sledeče: Na vsakih 1000 prebivalcev je prišlo 615 Italijanov in 385 Nemcev in 7 pripadnikov drugih narodov. V gornja števila so vključeni tudi vojaki, ki so prišli iz drugih dežel Avstro-Ogrske.

Italijansko štetje pa je dalo sledeča števila:

Table with 4 columns: Province, Italian, German, Total. Rows include Ampezzo, Bozen, Borgo, Brixen, Brucc, Cavalese, Clèss, Meran, Mezzolombardo, Primiero, Riva, Rovereto, Salurn, Tione, Trento, and a total row.

Ladinov je nekaj nad 18.000. Prebivalstvo istega ozemlja je štelo l. 1910, 641.897 duš. Ker je prišlo, kakor zgoraj rečeno na vsakih 1000 prebivalcev po 378 Nemcev, je znašalo število teh poslednjih ošoli 242.000.

Ako primerjamo to število s številom zadnjega ljudskega štetja (195.650), vidimo, da je bilo naštetih l. 1921. za okroglo 47.000 manj Nemcev nego v l. 1910. Bili so takoj naravnost decimirani — na papirju.

Upamo, da nam bo mogoče objaviti v najkrajšem času podatke tudi o naši deželi. Seveda pa smo lahko že sedaj gotovi, da ne bo statistična glede števila Slovanov nič bolj prizanesljiva, nego je glede Nemcev v Poadriju.

— Predavanje o borzi na trgovski univerzi «Revoltella». Jutri, 22. t. m. ob 9. uri bo predaval v veliki dvorani univerze «Revoltella» dr. Ugo De Benedetti o predmetu: «Borza kot ekonomični in tehnični organizem». K predavanju, ki bo javno, so vabljene predvsem bančniki in trgovci.

— Perosijev oratorij «Mojzes». Jutri se bo izvajal, kakor že javljeno, v cerkvi sv. Antona Perosijev oratorij Mojzes. Začetek ob 8.30 zvečer.

— Bakreni novci po 5 centezimov in stari novci po 10 centezimov so odtegnjeni prometu. Na podlagi dekreta z dne 26. marca je bilo določeno, da izgubijo s 30. junija 1925 denarno veljavo bakreni novci po 5 centezimov in novci po 10 centezimov starejšega kova.

— Osrednji zakladni urad, oddelki pokrajinskih zakladnih uradov, finančni, železniški in poštne uradi so dolžni izmenjati imenovane novce do vključno 30. junija t. l. z drugo valuto ali pa v slučaju pomanjkanja iste s papirnatim denarjem.

— K poročilu o obisku videmskega prefekta v Vipavi beležimo še: da je župan Petrovič nazdravil kralju, kraljici in vseh kraljevi rodbini, da se je prefekt spustil v daljši razgovor z dekanom g. Breitenbergerjem, da si je ogledal farno cerkev in da je podaril neko svoto v dobrodelne namene.

Društvene vesti

— Pevski zbor Glasbene Matice. Jutri, v sredo ob 7. uri zvečer vaja za ženske glasove; v četrtek ob isti uri vaja za moške.

— Branislav Nušič: «Narodni poslanec». V nedeljo 26. t. m. ob 20. nastopi dramatični odsek M. D. P. — Trst, s komedijo Br. Nušiča «Narodni poslanec».

— Vloge so v dobrih rokah in bomo v nedeljo gotovo imeli priliko videti dobro igrano veseligr.

— Mladinsko društvo «Sparta» v Škledaju priredi prihodnjo nedeljo 26. t. m. v dvorani DKD pri Sv. Jakobu otroško veselico z naslednjim sporedom: Ribičičevi «Skralci», «Čudodelna srajca» istega pisatelja in kuplet iz Milčinskega pravljicnega igre «Mogočni prstan» — «Kuzma», uglasbil Viator Parma.

— Raztrgani skralci hodijo na nočne obiske h krovca Juriju, da si zašijejo, kar so si tekom dneva raztrgali. Nesreča hoče, da jih krojač zaloti in vjame enega, ki si ga obdrži za vajuca. Ker grozno trpi, se ga kralj skratov usmili in ga zamenja s skratom iz cunji. Igra je skoz in skoz vesela.

— V «Čudodelni srajci» vidimo umirajočega kafiča, ki išče leka zoper smrt. Učenj Selim mu razodene skrivnost, da o zdravi, ako oblače srajco najsrčnejšega človeka na zemlji. Kalif

išče sreče v bogastvu in moči, a je ne najde. Stopi predenj mali in navjni pastirček Omar, ki je sročen, nežnerno sročen, da biva na planinah bližje Alahu kot ostali zemljanj. Hočejo mu odvzeti srajco, a kahf mora umreti, ker Omar srajce — nima. Ta igra je prepletena z globoko modrostjo in z lepimi nauki, ki jih poslušalec nevede sprejema.

Kakko srčkana sta Muca Liza in Kuža Zvestni, se bo prebrčal vsakdo, ki pride prihodnjo nedeljo popoldne k Sv. Jakobu. Upamo, da bo slavno občinstvo upoštevalo naš trud, ki smo ga imeli z izbero prikladnega sporeda, ki bi popolnoma zadovoljilo tudi odrasle, in se v velikem številu odzvalo našemu prijaznemu vabilu. — Odbor.

SPORT

— Hazenaška tekma se vrši danes na trsteniškem igrišču med četama tržaške «Prosvete» in barkovljanskega «Vala». Začetek ob 3.30 popoldne.

Po tej tekmi nastopi I. četa «Prosvete» proti II. četi «Vala» ojačeni z nekaterimi igralci I. čete.

— S. D. A. Danes se srečati na igrišču S. D. Adria (via Calvola) II. četa M. D. Obzor in II. četa S. D. Adria.

— Tekma prične ob 2.30. — Izid nogometne tekme med četo M. D. Gaj — Bane in četo M. D. «Tabor» Sezana je bil 1:4 v prid «Taboru».

— Preteديو nedeljo 12. t. m. se je odigrala tekma med četo S. D. «Adria» Opčine in četo M. D. «Tabor» — Sezana z rezultatom 1:1 (0:1).

Iz tržaškega življenja

— Trije tatovi mlekarkega voza pod kľučem. Kakor smo pred kratkim poročali, je bil te dni mlekarici Mariji Parovel iz Boljunca ukraden mlekarški voziček z osličkom, ki ga je pustila za kratak čas brez nadzorstva v neki ulici. Po podrobnem poizvedovanju se je policijskim organom iz komisarijata v ulici Imbricani predčerašnjim posrečilo izslediti zlikovca v osebi nekega Ivana Cocevar, stanujočega v ulici Caripson št. 9; kot sokrivca pri omenjeni tatvini sta bila aretirana Anton Višič in Emilija Pressan. Orožniki so našli tudi voziček in osla.

— Oh, te srčne rane... Komaj je dopolnila šestnajsto leto, a že je Lia Maule, stanujoča v ulici Prato št. 11, doživela prvo razočaranje v ljubezni. Nekli mlad študent, ki ji je bil obudil v srcu plamen prve ljubezni, se ji je iznevil, najbrž ker je plamen njegove ljubezni, ogenj iz slame, že dogorel. Toda Lia, ki je videla življenje v lepih rožnatih barvah, ni mogla preboleti tega razočaranja. Zdelo se ji je, da je zanjo vse končano; brezupno se je udala svoji žalosti, ki je niti veselja in k življenju ubojajoči dih pomladi ni mogel pregnati. In sinoči je deklka dala duška svojim srčnim bolečinam s tem, da je doma izpila nekoliko jedove tinkture. Nato je čakala, da pride ponjo tolažnica vseh posvetnih krizev in nadlog — bela smrt. Toda mesto nje je prišla skrbna mamica, ki je, uvidevši, kaj se je zgodilo, poklicala na pomoč zdravnika rešilne postaje. Ta je deklki izpral želodec ter jo s tem zaenkrat rešil iz nevarnosti. Nato je bila Lia prepeljana v mestno bolnišnico, kjer bo morala ležati kakih 14 dni. Mogoče bo hv tem času prebolela tudi srčne bolečine...

— Samomor nevrastenične ženske. Huda nevrastenija, na kateri je že delj časa bolehal, je 57-letni šivilji Elvirji Pirinji, stanujoči v ulici Riborgo št. 36, tako ogrenila življenje, da se je ženska včeraj odločila k obupnemu koraku: napraviti za vedno konec svojemu trpljenju. S tem žalostnim namenom je zgodaj jutraj, ko so njeni domači še spali, izpila v svojem stanovanju veliko količino karbolne kisline. Ko so domači prišli na sled njenemu obupnemu činu, se je nesrečna šivilja že borila s smrtno. Izdihnila je v navzočnosti zdravnika rešilne postaje, ki je bil poklican na pomoč.

Po oblastvenem izvidu je bilo truplo samomorilke sinoči prepeljano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

— Tram mu je padel na glavo. Včeraj predpoldne okoli 11. ure se je v prosti luki Duca D'Aosta pripetila težka nezgoda, ki je malone stala življenje 26-letnega premočarja Armanda Martincich, stanujočega v ulici S. Zenone št. 17, Martincich je skupno z drugimi težki pripravil na pomoč št. 5 ogródje, ki je imelo služiti za razkladanje premočarja z nekega parnika. Pri tem delu je po nesreči zdrknil z gornjega dela ogródja debel tram ter padel Martincichu, ki je bil zaposlen pod ogródjem, na glavo. Nesrečni mladenič je omahnil in se zgrudil nezavesten. Medtem ko so mu navzočji tovariši skušali podati kako pomoč, je bila obveščena o nesreči rešilna postaja. Na lice mesta prihiteli zdravnik je ugotovil, da ima Martincich prebito črepijnjo, zato ga je dal nemudoma prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ga spremljali v kirurški oddelek. Njegovo stanje je zelo nevarno.

„Goriški Straži“

Pred kratkim je «Mali list» napadel tajnika «Zveze prosvetnih društev» in njegovega prijatelja; sedaj ponavljaj listič v števil. 16, z dne 17. aprila t. l. isto kleveto, seveda — značilno za njegovo «moralo» — ne odkrito in naravnost, ker bi ga lahko prijeli za vrat zaradi obrekovanja.

Nadaljujoč obrekovalno obrt «Malega lista» je prinesla «Goriška straža» št. 31., z dne 18. apr. 25, pod naslovom: «Ali je tudi žaljenje in psovaje kulturno delo?»

«Goriška straža» dobro ve, da je «Zvezi prosvetnih društev» po njeni idejni usmerjenosti namen gojiti narodno prosveto. Pri tem pa vedno strogo pazi, da izloči vse, kar bi moglo povzročati svetovno-nazorno, strankarsko cepljenje. Kajti ogabnih predvojnih strankarskih (ki nam jih že sedaj «Mali list» dan za dnem servira — in «Straža» polagoma leze za njim) si ne želimo več, in si jih tudi ne moremo privoščiti v našem ogroženem narodnem položaju. Da je taka idejna smer možna, ve «Goriška straža» prav tako dobro, kot mi. Na katoliškem vseučilišču v Milanu, ali na boljševškem v Moskvi, ali na katerikoli drugi univerzi, predavajo o isti znanosti — kajti resnica je le ena. Pravtako se gospodje okrog «Goriške straže» gotovo še spominjajo, da je lanjski katoliški shod v Ljubljani enodušno zavrnil rabo izraza «katoliška umetnost», ker da je umetnost

Vesti z Goriškega

Dr. Besednjak — svobodomislec

Odkar se je vrnil posl. Besednjak iz Rima, je postal «Goriška Straža» mnogo bolj bojevit in mnogo manj izbirična v bojnih sredstvih, nego je bila prej za časa njegove odsotnosti. V arsenalu bojnih sredstev posl. Besednjaka in njegovih tovarišev se nahajajo raznih pljuvnikov, v katere mečejo politične nasprotnike, in najrazličnejša druga orojja tudi velika garderoba, v kateri se ta gospoda preoblači zdaj v komuniste zdaj socialiste, zdaj popolare, zdaj svobodomislce, zdaj v slogaše, kakor pač to zahtevata čas in potreba.

V poslednji «G. S.» je na primer dr. Besednjak slekel svojo krščansko-socialno suknjo in se preodel v svobodomislca. Kot član društva, včlanjenega v zvezi prosvetnih društev, izjavlja, da je on odkrit svobodni mislec in da se je kot tak včlanil v organizaciji «svobodomislcev», v Zvezi prosvetnih društev. Radi tega smo se informirali pri «Zvezi prosvetnih društev». Tam so nam izjavili, da dr. Besednjak ni član nobenega njihovega društva in da bi tudi kot svobodomislec ne mogel biti, ker v Zvezi njihovi niso včlanjeni nikaki svobodomislci, ampak le oni goriški Slovenci, ki so toliko krščanski, da ne nosijo svojega krščanstva na politični trg, da bi razni kramarji delali z njim politične «kšefte» za svoje osebe.

Očividno se je torej poslanec Besednjak preodel v svobodomislca zategade, da bi z bavovom svobodomiselsva nagnal lahkovorne goriške ovčice v svoj lažnikrščansko socialni hlev. Toda posl. Besednjak se vara, ko smatra slovensko goriško ljudstvo za čredo lahkovornih ovčic. Ne, so to zreli in razodni može, ki ne bežijo pred raznimi bavvami, ampak jim smelo snamejo njihovo plašč ter ugotovijo pod njimi čisto navadne prevarante. Tako se je dogodilo dosedaj z njihovim plaščem edinstvi, potem z njihovim krščansko-socialnim plaščem in sedaj z njihovim plaščem svobodomiselsva.

Sicer pa je v danem slučaju posl. Besednjak žrtev poštena odbornika društva, včlanjenega v klerikalni «Prosvetni zvezji», ki se je v «Edinosti» z dne 9. t. m. ostro zgražal nad v žaljenju in psovajuju obstoječem kulturnem delom «Našega čolnca». Ker pa je dr. Besednjaku in tovarišem politično poštenje tuje, zato so bili za trdno prepričani, da se pod dotičnim odbornikom skriva kak član ali pristajatelj nasprotne «Zveze prosvetnih društev». Radi tega se je po načelu «klin s klinom» dr. Besednjak in poslednji «G. S.» preodel v svobodomislca in skrtil pod «članom društva, včlanjenega v Zvezi prosvetnih društev» ter kot tak proglasil «zvezo prosvetnih društev» za organizacijo svobodomislcev.

Dr. Besednjak bo sicer zanika, da bi bil on tisti «član društva, včlanjenega v zvezi prosvetnih društev», ki je napisal v poslednji «G. S.» oni pamflet «Ali je tudi žaljenje in psovaje kulturno delo?». V tem pamfletu se indirektno priznava, da žaljenje in psovaje «Našega čolnca» ni nikako kulturno delo. V tem smo si torej na jasnem. Sedaj pa bi še hoteli ugotoviti, če je tudi «farbanje» ljudstva kulturno delo. Zato izjavljamo, da bomo smatrali dr. Besednjaka za onega «člana društva, včlanjenega v zvezi prosvetnih društev», ki je napisal dotični pamflet, dolder ne navede «G. S.» imena onega «člana», ako ni to dr. Besednjak. Ko navede «G. S.» to ime, tedaj navedemo tudi mi polno ime onega odbornika društva, včlanjenega v «Prosvetni zvezji» v Gorici. Torej, na dan z imenom onega svobodomisleca!

„Goriški Straži“

Pred kratkim je «Mali list» napadel tajnika «Zveze prosvetnih društev» in njegovega prijatelja; sedaj ponavljaj listič v števil. 16, z dne 17. aprila t. l. isto kleveto, seveda — značilno za njegovo «moralo» — ne odkrito in naravnost, ker bi ga lahko prijeli za vrat zaradi obrekovanja.

Nadaljujoč obrekovalno obrt «Malega lista» je prinesla «Goriška straža» št. 31., z dne 18. apr. 25, pod naslovom: «Ali je tudi žaljenje in psovaje kulturno delo?»

«Goriška straža» dobro ve, da je «Zvezi prosvetnih društev» po njeni idejni usmerjenosti namen gojiti narodno prosveto. Pri tem pa vedno strogo pazi, da izloči vse, kar bi moglo povzročati svetovno-nazorno, strankarsko cepljenje. Kajti ogabnih predvojnih strankarskih (ki nam jih že sedaj «Mali list» dan za dnem servira — in «Straža» polagoma leze za njim) si ne želimo več, in si jih tudi ne moremo privoščiti v našem ogroženem narodnem položaju. Da je taka idejna smer možna, ve «Goriška straža» prav tako dobro, kot mi. Na katoliškem vseučilišču v Milanu, ali na boljševškem v Moskvi, ali na katerikoli drugi univerzi, predavajo o isti znanosti — kajti resnica je le ena. Pravtako se gospodje okrog «Goriške straže» gotovo še spominjajo, da je lanjski katoliški shod v Ljubljani enodušno zavrnil rabo izraza «katoliška umetnost», ker da je umetnost

Njegovo življenje je nekako zbledelo in promatral ga je ravnodušno. Vse njegove misli so se poglabljale v preteklost, polno tajn in zločinov. Ali je bilo v njegovi moči odvrti vnaprej določeno karsno, ni znal, vsekakor pa je bilo treba izpolniti željo ene izmed žrtev in jo pogrebsti. Toda kako naj izvleče iz podzemeljske ječe ostanke Lukrecije, ne da bi izdal skrivnosti starega gradu? Najbolj čudno pa je bilo to, da ga je ta skrb tako mučila, kakor da je resnično eden izmed Montignosov iz srednjega veka, ki skrbno čuvajo te tajne... Sam ni mogel tega izvršiti in, da po pravici povemo, mu je bilo tudi težko samo misel, da bi zopet videl tisti grozni prostor in strašnega mrliča, ga je navdala z nezno osvednostjo.

Vse te težke in razburiljive misli so mu slednjič pregnale sen; glava mu je bila težka in sklenil je, da se izprehodi in se osvži.

Noč je bila krasna in baron je izprehajajoč se prišel do kamenite klopi, nad katero je velikansko drevo razgrnilo svoje ogromne veje v obliki šatora. Mesec je obilil s svojo blede, nežno svetlobo čarobno sifko; od ene strani je mračna stavba starega gradu mrko stremela v nebo, a pod njim se je šetkalo kakor zrcalo dremajoče jezero.

Razburjeni baron je premišljeval o svojem snu prvo noč na Montignosu. Nenadoma je slišal težek vzdih, nato pridružen ihtenje. Ti zvoki so bržkone prihajali iz skale, ki je bila nekaj korakov oddaljena od klopi. Takoj je skočil na noge, previdno stopil tja in na klopi v notranjosti jame je videl sedeti Valerijo. Sklonjena nad kamenito mizo je podprla glavo z rokami in bridko jokala.

Nikdar se mu ni zdela tako očarujoča kakor v tem hipu in silno čustvo ga je prevzelo. Prvič si je strastno zaželel obvladati to dražestno bitje, istočasno pa je občutil besno jezo in hudo sovraštvo proti omi, ki mu je bila na potu in mu branila zdaj reči: «Bodi moja, ljubim te!»

— Valerija Nikolajevna! — je skoraj brez zavestno zašepetal. Deklica je vztrepetala in naglo dvignila svoje solzami porošeno obličje, a po žarki rdečici in njeni zadregi je baron uganil, da je mislila nanj, a njegov nepričakovani prihod jo je iznenadil. Sedel je poleg nje, jo prijel za ročico in jo pritisnil k ustnicam.

— Giovanna, čemu jočete? — je zašepetal in v očeh mu je zasijala ljubezen. Živčni mraz je strasel deklko po vsem životu.

le ena. Nič manj pa jim ni znano, da «Zveza prosvetnih društev» ni nikdar nastopila, in ne bo nastopila, niti ne more nastopiti proti veri, saj so vendar nje člani dobri katoličani, nekateri celo zelo odločni. Da pa znajo svoje versko prepričanje pokazati tudi v dejanju, dokazuje njih ravnanje, češar pa o dopisnikih in pislih «Malega lista» ter «Goriške straže» ne moremo trditi. Vera na jeziku še ni vera.

Čemu torej «Goriška straža» laže in obrekuje? Prokletstvo razkolništva leži na njej. Hotela bi se ga iznebiti, ter ga naprtiti nam s tem, da tveži, da je bila «Prosvetna zveza» prej ustanovljena kot «Zveza prosvetnih društev». Naj ne misli, da imamo tako slab spomin, da bi že pozabili blamažo, ki jo je doživela, ko je pred leti trčila isto! — Ne gospodje okrog «Goriške straže», — naša pot je ravna. Če vas teži pokletstvo razkolništva, ne mislite, da se vam bo posrečilo, da ga tudi nam natovorite. Kar ste naložili — sami nosite!

— Dramatično društvo v Gorici pripravlja za soboto 25. in nedeljo 26. t. m. Golarjevo največje izvorno slovensko komedijo v treh dejanjih, «Vdovo Rožinko» ki je dosegla to sezono v Ljubljani triumfalne uspehe in ki je po mnenju vseh, strogih, gledaliških kritikov, ena izmed najboljših izvornih slovenskih komedij, ki so dosedaj izšle. Igra je skozinski prepričana z zdravim humorjem in tira takorekoč gledalca neprestano v dobro razpoloženje in smeh. Sploh je ta komedija ena izmed najboljših, kar jih je bilo uprizorjenih v letošnji sezoni na našem odru. Podrobnejše poročilo pričobimo v četrtkovi številki.

Iz tržaške pokrajine

— Sezana. Na trg v Sezano dne 14. 4. t. l. je bilo prignanih 1674 glav živine in sicer: Volov in krav 499. Cena žive teže po 5—510 kv. Konj 296, cena od 1500—5000 lir glava. Prešičev 879. Cena 5—8 tedenske starosti od 30 do 105 glava. Cena prašičem je padla, to pa radi malega izvosa po Italiji. Na sejmu v Sezani se razprodaja vsakovrstno manifakturno blago, železnina, lesnina, kotlovinja, steklenina, čevlji in usnje, klobuki, sadno drevje in druga drobnarija.

DAROVI

Škedenjski zaluskarji nabrali pri Pongračiču 30 lir za škedenjsko podružnico Šolskega društva. Denar v uredništvu.

Naročajte in širite „EDINOST“

SEVER & COMP. TRST Via N. Machiavelli 13 TRST Prodaja vsa krmilna, zelenjadna in cvetlična semena prvovrstna, zajamčena, po konkurenčnih cenah

Fredno kaj nakupite, obiščite Veliko skladišče pohištva tvrdke ALESSANDRO LEVI MINZI Via Rettori št. 1 — Via Malcanton št. 7-13 Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

Kinematograf „Volta“ Corso Garibaldi 35 Danes in naslednje dni MAYERLING ali Zadnji ples Rudolfa Habsburškega in grofice Vetsera Habsburška drama v vsej skrivnostni tragiki. Nastopijo: Cesar Franc Jožef, prestolonaslednik Rudolf, princezinja Štefanija in grofica Vetsera. Ljudske cene. (329) Ljudske cene.

Razburjeni baron je premišljeval o svojem snu prvo noč na Montignosu. Nenadoma je slišal težek vzdih, nato pridružen ihtenje. Ti zvoki so bržkone prihajali iz skale, ki je bila nekaj korakov oddaljena od klopi. Takoj je skočil na noge, previdno stopil tja in na klopi v notranjosti jame je videl sedeti Valerijo. Sklonjena nad kamenito mizo je podprla glavo z rokami in bridko jokala.

Nikdar se mu ni zdela tako očarujoča kakor v tem hipu in silno čustvo ga je prevzelo. Prvič si je strastno zaželel obvladati to dražestno bitje, istočasno pa je občutil besno jezo in hudo sovraštvo proti omi, ki mu je bila na potu in mu branila zdaj reči: «Bodi moja, ljubim te!»

— Valerija Nikolajevna! — je skoraj brez zavestno zašepetal. Deklica je vztrepetala in naglo dvignila svoje solzami porošeno obličje, a po žarki rdečici in njeni zadregi je baron uganil, da je mislila nanj, a njegov nepričakovani prihod jo je iznenadil. Sedel je poleg nje, jo prijel za ročico in jo pritisnil k ustnicam.

— Giovanna, čemu jočete? — je zašepetal in v očeh mu je zasijala ljubezen. Živčni mraz je strasel deklko po vsem životu.

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stotih beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo plača polovično ceno.

CEVLJARSKI delavec se sprejme. Via Molino grande 36. 532

SIVILJA, izurjena, izdeluje in popravlja vsa kovrsne oblačke. Corso Garibaldi 15/III desno. 539

MODISTKA, odlikovana v Parizu, izdeluje in popravlja klobuke. Božič, Corso Garibaldi 15/III. 540

EGIPTOVSKI grafolog povpe preteklost in bodočnost. Gorica, Via Morelli 15. 541

BRISKEGA pomočnika, mlajšega, tudi poldelavca sprejme takoj Ivan Cubr, II. Bistrica. 542

SABICA, avtorizirana, sprejema nosete. Zdravniki na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slav. vec. Via Giulia 29. 544

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje kupuje Zlatarna ALBERT POVH Trst, Via Mazzini 46

ALOJZIJ POVH Piazza Garibaldi 2, I. nadstr. Telefon 3-29 Največja zaloga ur in zlatenine v Trstu. Prodaja tudi na obroke

Zaloga domačih vin. Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Viale XX settembre 94 (prej Acquedotto) na drobno in za družine Via Giuliani 32. - Telef. 2-41 Priporoča se lastnik (47) FR. ŠTRANČAR.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA: (84)

Moč preteklosti

Roman v treh delih. Iz rušičine prevedel Ivan Vouk.

Sveži veter, ki je prihajal skozi odprto okno, ga je kmalu zdrnil k resničnosti. Bil je mirnejši in se je dobro spominjal vseh podrobnosti, ki jih je doživel v zazidanih sobah. Ko se je spomnil na mrliča v kapeli, ga je neprijetno streslo po telesu. Truplo je bilo gotovo balzamirano na poseben način, sicer bi si bilo težko razložiti, da je tako dobro ohranjeno. A v mrličevi roki je bilo jasno potrdilo čudne legende: odrezana roka Paola Montignosa. Toda zakaj niso mrtvo maščevalko pokopali in čemu so jo pustili v kapeli? To je bila uganika, ki je ni znal rešiti. Prepričan je, da je on v resnici zločinski Paolo Montignoso, se je vedno bolj utrjalo v njem; torej je bila tudi Valerija Giovanna, kar je jasno govorila v mesečnem stanju.

Istočasno pa se je hotel vkljub vsem dokazom pripraviti samega sebe o nemogočnosti vsega tega. Dopovedoval si je, da so tajinstvini, več stoletij zazidani prostori, vplivali na njih živce in povzročili v njih strašne halucinacije... Baron je izpil dobro porčijo pomirjevalnih kapljic, legel in kmalu zaspal.

Naslednjega dne se ni pripetilo nič posebnega. Valerija je vstala pozno, bila je trudna in nezavestna; spomin o nočnem potovanju se je prekinil v hipu, ko je stopila v kapelo. In ko se je spomnila na krsto, ki jo je tam videla, na krsto, ki jo je videla tudi nasliškano, jo je streslo. Morda pa leži tam v resnici rajmca, ki je njej podobna? O tem povpraša barona. Bržkone se je tedaj od strahu osvestila in baron jo je nesel naravnost v njeno sobo.

V teku dneva so se malo spajali; baron in Mišelji sta šla na neki izlet, a Helena Aleksandrovna se je na izprehodu ranila v nogo in ležala na divanu z arnikovimi obkladki. Dami sta ji delali družbo, a ko sta se mlača človeka vrnila, sta se tudi pridružila. Včerajši so bolj zgodaj kot običajno in kmalu so se razšli vsak v svojo sobo.

Baronu se ni spalo; sedel je na svoje priključeno mesto pri oknu in razmišljeval, toda ne o sedanjosti.